

O s o b y :

Malá mořská víla .

Bledá sestra

Snědá sestra

Mořský král

Jeho matka

Princ

Princezna

Páže

1. obraz : Posmutnělá odlehlá končina na mořském dně

Hudba: Jen závan čehosi nesmírně vzdáleného. Tiše se mihne hejno strakatých ryb. Král je rozčilený, zřejmě někoho vyhlíží, ale sám nechce být apatřen. Vzrušeně se ohlédne, když uslyší hlas Matky, která se na temném pozadí objevila tiše jako přelud.

Matka Odtamtud ji nečekej. Zahlédla jsem ji tamhle.

Král Nevím, o kom mluvíš.

Matka Ale víš. Zahnal tě sem stejný nepokoj jako mne.

Král /s pyšnou odmítavostí/ Nepokoj !

Matka Můžeš tomu říkat, jak se ti zachce. Nejistota, úzkost, neklid -

Král Přeháníš, máti. Zakázal jsem jí toulat se v těchto končinách. Chci se jen přesvědčit, jestli je poslušná.

Matka Měl jsi radši od ní vyzvědět, co ji sem táhne a vábí.

Král To přece vím. Chodí sem, protože tu je moře mělké. Odtud snadno dohlédne až k hladině.

Matka To není odpověď na otázku, co ji sem vábí.

Král Zvědavost, které nerozumím.

Matka Tiše ! /Oba ustoupí, každý za jiný korálový keř./

Víla /veselá, hravá, temperamentní - přichází lehce ale ne bez ostražitosti. Stane uprostřed a zadívá se nahoru. Vzápětí se k ní shora spouští duhový pruh světla a v něm snad jakási vidina světa nad hladinou. Vztáhne k němu ruce/ Pojď ke mně... anebo mě vynes nahoru !

- Píseň /tiše, vzdáleně, slovům je stěží rozumět/
 To, co tě volává,
 když voda uspává,
 ten výkřik hedvábný, co patří bůhvíkomu...
 To, co se rozsvěcí,
 ten svícen knížecí,
 co se ti po nocích zdá nad hlavami stromů...
- Víla /se pokouší po výhoncích korálů vystoupit výš...
 Radostný výkřik/ Sestry ! Sestřičky, jste to vy ?
 Poplujte ke mně, čekám na vás ! Čekám... /Seskočí
 a chce odběhnout/
- Král /vystoupí z úkrytu/ To nejsou tvé sestry.
- Víla /přistiženě/ Tatínku -
- Král Nedivíš se, kde jsem se tu vzal ?
- Víla /vesele, bez provinilosti/ Stejně jsem tušila, že
 tu někdo je.
- Král Poručil jsem ti, aby ses vyhýbala těmto končinám.
- Víla /s úsměvem/ Odpusť mi.
- Král Proč jsi nedodržela slovo ?
- Víla Já ti přece nic neslibovala.
- Král Takové ponuré, smutné místo. Co tě sem táhne ?
- Víla /pokrčí rameny/ Chtěla bych vidět, co je nad námi.
 /Ukáže nahoru/ Slyšíš ? Co je to ?
- Král Hlas.
- Víla Lidský hlas ?
- Král Někdo zpívá.

Víla Kouzelné.

Král Tobě se to líbí ?

Víla /pokrčí rameny/ Chtěla bych vidět, kdo to zpívá. Jak vypadá svět nahoře.

Král Nestojí za zvědavé okukování.

Víla Jak to víš ?

Král Víím.

Víla Tys tam byl ?

Král /po zaváhání/ To už je dávno.

Víla Teď je to tam třeba jinačí. Sestry mi vyprávěly -

Král Neposlouchej ty jejich hloupé řeči, krásněji než v našem paláci nemůže být nikde na světě !

Víla Já bych se tam tak ráda podívala. Aspoň na chvílku !
/Král vrtí hlavou/ Proč tam sestry smějí a já ne ?

Král Jsi ještě malá.

Víla To není pravda. A ty jsi jednou slíbil, že mi dovolíš -

Král Snad... až budeš dospělá.

Víla Kdy to bude ?

Matka /jen hlas z úkrytu/ Dřív, než se nadáš. /Víla se ohlédne/

Král Já na to nezapomněl, moje malá.

Víla Proč mi pořád říkáš malá ?

Král Jsi má nejmladší.

Víla /opakuje zřejmě obvyklou hru/ Nerozumná !

Král /kývne na souhlas/ Neposlušná !

- Víla Umíněná !
- Král Neposedná, nedočkavá !
- Víla Zvědavá ! Zvědavá !
- Král Neohlížej se tam pořád.
- Víla Když já jsem opravdu strašně zvědavá. Sestry vyprávěly, jak je tam krásně.
- Král Nevěř ani slovo, vymýšlejí si pohádky. Ale já jim promluví do duše !
- Víla Prosím tě ne, to já je uprosila, aby povídaly.
- Král Proč se raději nerozhlédneš kolem ? Tam nahoře bije příboj do skal, a tady je nádherné ticho.
- Víla Až z něho jde tíseň. Proč široko daleko neslyšet zpěv ? Proč u nás nikdy nerozkvete úžasný oranžový květ, co se od rána do večera vznáší nad zemí ?
- Král Oranžový květ ?
- Víla Lidé prý tomu říkají slunce.
- Král To není květ, bláhová, je to krutý vládce na nebesích ! Jeho cestu po zemi lemují sežehnuté pouště bez života.
- Víla Proč v našem království noc nerozžihá tisíce démantových jisker, co planou nad zemí ?
- Král Démantové jiskry ?
- Víla Lidé prý jim říkají hvězdy.
- Král To jsou jen studené odlesky planet, co dávno vyhasly.
- Víla Slyšela jsem o nevidaných květinách.
- Král Nemáš jich dost kolem ? Růžice, korály, sasanky !

- Víla Ale ty jejich prý omamně voní a otvírají se jako ži-
voucí. Růže a hyacinty -
- Král /opovržlivě/ Já vím, a narcisy a pivoňky a lilie. Rá-
no rozkvetou a večer povadlé opadají !
- Víla /vzdorně/ V povětří poletují barevní ptáci, zpívají
na stromech, ráno probouzejí ze sna, večer notují uko-
lébavku... Skřivani, slavíci -
- Král Havrani, luňáci. Silní klovou slabší, válčí o každé
sousto -
- Víla A jsou tam lidé !
- Král Co ty o nich víš ?
- Víla Zpívají, tancují v hebké trávě -
- Král Neupřímní, sobečtí a krutí.
- Víla Ale sestry povídaly -
- Král S tím je ode dneška konec ! Nedovolím, aby tě obloudily
povídačkami !
- Víla Až mi dovolíš vyplout na hladinu, až uvidím ten jejich
svět na vlastní oči, nebudu žadonit o cizí vyprávění.
- Král Tak dobrá.
- Víla /dychtivě/ Ty mi to dovolíš ?
- Král Poradím se s moudřejším.
- Víla Prosím tě, brzy, ještě dnes !
- Král Kdybys byla rozumná, uvěřila bys raději tomu, co ti
říkám já. Moje maličká, až jednou vypluješ nahoru, až
se tvé oči nasytí podívanou, která se x nevyrovná tomu,
co ti teď kouzlí fantazie, pochopíš, že do světa nahoře

nepatříme, je nepřátelský a za chvíli ti zevšední. Ty se usmíváš. Tak se zeptej někoho, kdo prožil a zná víc než my dva dohromady. Máti !

Matka /už mimo úkryt v pozadí/ Proč mě voláš ?

Král Tobě snad uvěří.

Matka Tak jako ty ? Tenkrát ?

Král Nepřipomínej mi to zrovna teď.

Matka Vysmál ses mému varování, jak draze budeš platit za to, že ses nechal očarovat.

Král O to víc se dnes bojím, aby ji nepotkal stejný osud.

Matka Svůj úděl nepotkáváme, neseme si jej v sobě.

Král Musím ji ochránit předkouzlem lidí.

Matka Nevím, nevím, je tvrdošíjná a neústupná. Po ní.

Král Kéž by to byla jenom pošetilost mládí. Prosím tě, domluv jí.

/Král odchází. Víla se rozběhne k Matce./

Víla Já to slyšela ! Co ti mám uvěřit ? O čem to mluvil otec ? Co si nechce připomínat ?

Matka Tolik otázek najednou ?

Víla Po kom jsem neústupná ? Proč mi tolik bráníte vstoupit do světa lidí ?

Matka Měli jsme tě tam poslat sami. A mnohem dřív. Třeba za trest.

Víla Za trest ? Copak tam není krásně ?

- Matka. Doopravdy krásné je to tam, kde jsi doma. Tvůj domov je tady, v závojích řas, na záhonech mechů a sasenek !
- Víla /tiše/ Květin, které nevoní.
- Matka /ji neposlouchá/ V zahradách korálových stromů !
- Víla Bez ovoce.
- Matka S družinou ryb, hvězdic, konfků !
- Víla Já chci lidi ! Potkat aspoň jediného člověka.
- Matka Pojď se mnou do ledové síně, uvidíš, kolik jich tam zanesly vlny ze ztroskotaných lodí.
- Víla To jsou už jenom těla bez života.
- Matka S tebou je těžká řeč. Na jedno slovo máš tisíc ale.
- Víla A ty říkáš všechno jen proto, abys mi vymluvila, na co myslím ve dne v noci. Jenomže já to stejně udělám, třeba bez dovolení.
- Matka /přísně/ Víš, co by to znamenalo ? Nesměla by ses vrátit.
- Víla Proč ?
- Matka Jsi mořská víla a nesmíš opustit beztrestně svět, kterému patříš. Podívej se, jak je tichý a bezstarostný, bez pozemského hemžení a starání, bez ustavičné touhy po něčem novém !
- Víla Co je to - touha ?
- Matka Lidská nestálost. Dychtivost, přelétavost, z které je nakonec jenom soužení a žalostná vzpomínka.
- Víla Co je to - vzpomínka ?

- Matka   Neklid, co tě pořád nutí v myšlenkách se vracet k tomu,
co minulo, co bylo včera, loni, dávno.
- Víla   A proč je v tom žalost ?
- Matka   Pojď, musíme se vrátit.
- Víla   Nevymlouvej se, mluvíš se mnou jako bych byla maličká.
A já už jsem dospělá jako moje sestry.
- Matka   Bojím se, že nebudeš nikdy jako ony. K neštěstí nás
všech.
- Víla   Jak jsi to říkala ? Vzpomínka ? Touha ?
- Matka   Kéž bys ji nikdy nepoznala ! Pojď. /Odchází./
- Víla   /se na odchodu na chvilku zastaví/ Touha...
- Píseň   To, co tě volává,
                  když voda uspává,
ten výkřik hedvábný, co patří bůhvíkomu...
                  To, co se rozsvěcí,
                  ten svícen knížecí,
co se ti po nocích zdá nad hlavami stromů...
- Matka   /zpovzdálí/ Domů ! Domů ! Domů !
- Píseň   Tomu tam na zemi, když kdeco oněmí...
říkají, říkají, říkají - /ozvěna/
- Víla   Touha. Touha...

2. obraz : Palác podmořského krále

- Víla /bouřlivě objímá sestry/ Kde jste byly ? Vyhlížím vás celou věčnost ! Kam jste se zatoulaly ?
- Snědá Tam co jindy.
- Bledá Nemohla jsem odtrhnout oči od polární záře.
- Snědá Tropické noci voněly orchidejemi. Úplněk. Souhvězdí. Létavice. Ach !
- Víla Povídejte mi, co jste viděly.
- Snědá /náhle zdrženlivá a vyhýbavá/ Už ani nevím.
- Víla /k Bledé/ Sestřičko -
- Bledá Nic zvláštního.
- Víla To není možné. Vyprávíte mi pokaždé celou noc. Proč najednou mlčíte ? Co se stalo ?
- Snědá /se opatrně ohlédne/ Nesmíme. Otec se zlobil.
- Bledá Zapověděl nám povídat si s tebou o světě nad hladinou.
- Víla Proč ?
- Snědá Prý jsme ti popletly hlavu.
- Bledá Nesmíme už ani slovo.
- Víla To není pravda, že jste mě popletly, však jsem mu to řekla. A víckrát se ode mě nedoví ani slovo.
/Žadoní/ Sestřičky, prosím vás... budeme si povídat šeptem, nikdo nás neuslyší. Prosím vás pěkně, aspoň chvíli, je to má největší radost, tolik jsem se těšila !
- Snědá /nerozhodně k Bledé/ Co myslíš, sestro ?

- Bledá /přezíravě/ Když tak žadoní... pořád jako malá.
- Snědá Ale opravdu nesmíš nikomu ani muk !
- Víla Nebojte se, povídejte, co jste zažily, kde jste byly... tak už začni.
- Snědá Vlahý proud mě unášel mezi ostrůvky, na padlých stromech kvetly tisíce orchidejí, nade mnou pokřikovalo hejno racků, na stromech se smáli pestří papoušci, najednou se ke mně snesl kormorán a shodil mi růžový květ -
- Víla Kde ho máš ?
- Snědá Co já vím... snad zvadl v úpalu nebo utonul ve vlnách.
- Víla A co ty, sestro ?
- Bledá Mne zanesl příliv daleko na sever mezi ledové útesy. Mám dojem, že jsem v dálce viděla tonout koráb. Narazil myslím na ledovec a pomalu se nořil do hlubiny.
- Víla Byli na něm jistě lidé. Co dělali ?
- Bledá Už se nepamatuju.
- Víla /zapomene na smluvený šepot a rozkřikne se/ Co to povídáš ! To není možné ! Přece jsi to nemohla jen tak pustit z hlavy ! Rozpomeň se !
- Snědá /posměšně/ Podívejme, naši malou. Jak se rozohnila.
- Bledá Není tak malá, aby nevěděla, jak se má chovat královská dcera ! Cos nám slibovala ? Tohle je to tvé šeptání ?
- Víla Já se zapomněla, už to neudělám. /Objímá je/ Odpusťte mi a povídejte. /Slzy na krajíčku/ Vy se hněváte ? Já se vás navyhlížela, bála jsem se, že se snad ani nedočkám, tak se mi nedivte -

- Snědá Podívej se na ní !
- Bledá No ne ! Oči utopené v slzách.
- Víla Kdybyste věděly, jak jsem se na vás těšila !
- Snědá Snad bys proto neplakala, ty bloudku.
- Bledá To se přece na vílu nesluší !
- Snědá Utři si oči, budeme ti vyprávět, co budeš chtít.
- Víla Jak jste se toulaly, co se vám líbilo, koho jste viděly.
- Snědá Víš přece, že si plujeme každá do jiné končiny. Já mám ráda konejšivé vlny jižních moří, houpají mne nahoru a dolů, musím zavřít oči, aby se mi nezatočila hlava.
- Bledá Dej s tím pokoj, na tyhle tropické končiny nejsem ani trochu zvědavá. Příboj polárního oceánu, to je jiná, celá pohoří z ledovců pomalu plynou pod mihotavou polární září.
- Snědá Tam bych nechtěla za nic na světě ! Kdybys viděla ostrovy s palmami, bílé věže zámků, rudý kotouč slunce na azurovém nebi !
- Víla /nedočkavě/ A co lidé ? Jak vypadají, co dělají, posloucháte jejich písně ?
- Snědá Nesmíš mi skákat do řeči ! Teď nevím, kde jsem přestala.
- Bledá /posměšně/ Vždyť pořád omíláš to samé. Zelené ostrovy ! Bílé zámky ! Rudé slunce ! Azurové nebe !
- Snědá Víš snad o krásnější podívané ?

- Bledá   Ledové útesy, sněhové bouře v nekonečné polární noci, potom ticho, jen zdálky ještě zní příboj, hvězdy se shlížejí v černém zrcadle hladiny -
- Víla   Ale co lidé ? Povídej co lidé ? Vidělas loď, která se potápěla ! Jistě na ní byli námořníci.
- Bledá   Nevšimla jsem si.
- Víla   Někdo volal o pomoc !
- Bledá   Už nevím.
- Víla   Vrátila ses je to chvíle. To přece není možné, aby sis nevzpomněla.
- Bledá   Co je to - vzpomínat ?
- Víla   Vracet se v myšlenkách, co jsi zažila. Abys viděla znovu, co bylo včera, především -
- Snědá   Ale proč ? Na co ? Zítra uvidím zas něco jiného, tak proč se dívat zpátky ? /V pozadí se objeví Král/
- Bledá   /s pohledem na něj/ Víš, co nám vštěpoval otec ?
- Král   Život je tato chvíle. Tento okamžik. Nic víc.
- Víla   To není pravda. Život je i vzpomínka i touha. Já vám nevěřím, zatajily jste mi to nejkrásnější - setkání s lidmi ! /Uvidí otce/ Tys jim to zakázal.
- Král   Ty se mi divíš ?
- Víla   Ale proč ? Proč ?
- Král   Právě pro tu tvoji umanutost !
- Víla   /dětinsky/ Co je to - umanutost ?

- Král Podívej se do zrcadla a uvidíš. Svéhlavé, neústupné, umíněné stvoření, které mi dělá jenom starosti.
- Víla Protože toužím vidět lidský svět ?
- Král Chtěl jsem tě před ním ochránit, protože nám přináší jenom nebezpečí a zklamání. Varuju tě naposledy. Podívej se dobře na svůj domov - a teprv potom řekni rozhodné slovo. Otevřte mé dceři jantarový sál !
/Rozhrnuje se opona z řas. Za ní je vidět prostor, který je obrazem fantastické krásy. Uprostřed trůní Matka, vypadá mnohem mladší, je krásná a usměvavá./
- Matka Holčičko, neddcházej.
- Víla To je krása !
- Snědá Otec nám vystrojí slavnost.
- Bledá Celé týdny se to tu zdobilo a krásnilo.
- Snědá Kvůli tobě.
- Víla Kvůli mně ? Proč ?
- Král Abys viděla, že na celém světě nemůžeš najít nic krásnějšího.
- Matka Abys zachovala věrnost svému domovu.
- Víla Co je to - věrnost ?
- Matka Neopouštět ty, kteří tě mají rádi. Které máš ráda.
- Víla Ale vždyť já se k vám vrátím !
- Král /vykřikne hněvivě/ Ještě jsem neřekl, že smíš odejít !
- Matka Dovol jí to.
- Král Snad pozítří. Snad zítra.

- Matka He. Musíš teď. Ať rozhodne o svém osudu sama.
- Král /bezmocné gesto/ Staň se tedy, co se musí stát.
- Víla /blažený výkřik/ Smím ? Opravdu smím ?
- Král Nechceš se ještě jednou ohlédnout do jantarového sálu ?
- Víla Chci vidět slunce ! Hvězdy ! Lidi ! /Jantarový sál se zavírá/
- Král Jsi volná.
- Snědá Máme ji doprovodit ?
- Bledá Poplujeme spolu, malá.
- Víla Já sama.
- Snědá Vždyť ani nevíš kam.
- Bledá Nemůžeš hned napoprvé do světa bez doprovodu.
- Víla Mezi lidmi přece nezabloudím ! /Odběhne/
- Král Běžte za ní ! Nepouštějte ji z očí. /Sestry pospíchají za vílou./
- Matka Měl bys jí popřát trochu štěstí.
- Král Moje nejmilejší dcera - a ani se neohlédla.
- Matka Neměj jí to za zlé.
- Král Jde za hlasem své matky.
- Matka Ona se vrátí.
- Král Bude to ještě ona ?
- Matka Kdoví.
- Král Co dál ?

Matka Popřát jí, aby ona sama si nezpůsobila tu největší
bolest. /Zvolna se blíží píseň./

Král Stejná píseň jako tenkrát.

Matka Stejná touha. Stejně bloudění.

Král A na konci stejný stesk.

Matka Lidé tomu říkají osud.

Píseň To, co tě volává,
když voda uspává,
ten výkřik hedvábný, co patří bůhvíkomu...
To, co se rozsvěcí,
ten svícen knížecí,
co se ti po nocích zdá nad hlavami stromů...

tomu tam na zemi, když kdeco oněmí,
tomu tam na světě, když kdeco zalkne tě...

/ozvěny/

říkají... říkají... říkají...
touha... touha... touha...
osud... osud... osud...

3. obraz : Na hladině

Malá plachetnice se houpá v začínajícím soumraku.
Víly se krčí ve stínu.

Páže /si tiše prozpěvuje při kytáře/

To, co tě poleká,
to hřmění zdaleka,
to teskné povětří, co mluví lidskou řečí...
To ze všech nejtišší,
co voda neslyší,
když malá dušička a srdce čím dál větší
tomu tam na zemi, když kdeco oněmí -

Princ /dívající se do dále námořnickým dalekohledem jej přerušil./ Už se mi dělají mžitky. /Podá mu dalekohled/
Na, zkus to ty. Jestli na obzoru nezahlédneš princeznin koráb.

Páže /odložil kytaru a dívá se dalekohledem/ Vidím bílou tečku, ale to je racek... a za ním albatros. Až daleko na samém obzoru, ba ne... to se nad příbojem vznáší kormorán. Dnes už se, princí, nevěsty nedočkáme.

Princ Trubači na zámecké věži čekali tedy marně s fanfárami pro ni na přivítanou.

Páže Už bychom se měli vrátit, na vysokých vlnách je naše loď vratká.

Princ Zvedneme kotvu hned po večeři.

Páže V kajutě je prostřeno.

Princ Počkám na tebe, až rozsvítíš lampu na stožáru. /Odchází do kajuty./

Páže Hned jsem u vás, pane. /Rozsvítí lampu, rozhlédne se/
Hej! ... Jako by tu někdo byl... Ale ne, vždyť moře je prázdné, kam oko dohlédne. /Odejde do kajuty./

- Víla /se blíží k lodi/ To je roztomilý malý zámek !
- Snědá Ale kdepak, to je loď !
- Víla Houpá se jako kolébka. A tamhle na stožáru je malé slunce.
- Bledá To je lodní lampa, ty hloupá. Stůj ! Dál nesmíš !
- Víla Proč ?
- Bledá Jsou tam lidé ! Princ a jeho páže.
- Víla Já se jich nebojím.
- Snědá Lidé jsou naši nepřátelé. Nedá se od nich čekat nic dobrého.
- Víla Vám snad ublížili ?
- Snědá Nevypávej se pořád jako malé dítě. A pojď už, okukuješ tu jejich kocábku jako zvědavý delfín. Chovej se jako dcera mořského krále.
- Víla /nahlíží do kajuty/ Dva u stolu. Malý chlapec a mladý muž.
- Bledá To je princ.
- Víla Co to prve drželi před očima, když stáli na přídi ?
- Bledá Lidé tomu říkají dalekohled. Chtěli vidět do dálky.
- Víla Třeba princ vyhlížel, kdy připluju.
- Snědá Ten vyhlížel jinou. Svoji nevěstu.
- Víla Co je to nevěsta ?
- Snědá Bohatá, krásná princezna, kterou mu vybrali za ženu.
- Víla On je taky krásný.

- Bledá   Ustup od okna, mohl by tě zahlédnout.
- Víla   Chtěla bych se na něj dívat zblízka.
- Bledá   Prosím tě, co bys na něm viděla ?
- Víla   Tobě se nelíbí ?
- Bledá   Líbilo by se mi, kdyby se dal vylákat mezi útesy.
Chtěla bych vidět, jak marně zápolí s vírem, jak se
ho zmocnila hrůza -
- Víla   Vždyť by tam mohl ztroskotat !
- Bledá   Napomohla bych tomu. Až by ho opustily síly, unesla
bych ho k nám na dno.
- Víla   /ke Snědé/ Ty bys ho nenechala utonout, viď ?
- Snědá   /se smíchem/ Sama bych jej stáhla do hlubiny.
- Víla   Ne, to ne !
- Snědá   Ty bloudku, kdyby ležel na loži z korálů, mohla bys
na něj hledět docela zblízka, ležel by ti v rukou
bez hnutí.
- Víla   Mně se líbí živý. Usmívá se, pije víno... Co by asi
řekl, kdybych na něj zavolala ?
- Bledá   Takové pošetilosti puť z hlavy, jde ti o život !
- Víla   On by mi neublížil.
- Bledá   Hodil by na tebe síť a odvěkl tě do zajetí !
- Víla   Ty mě jen tak strašíš.
- Snědá   Tak už dost bláhových řečí. /K víle/ Musíme se vrátit.
- Víla   Prosím, ještě chvílku.

- Snědá Máme nejvyšší čas, pojď honem.
- Víla Plujte napřed, já se hned pustím za vámi.
- Bledá Drž se na dohled, ať nezabloudíš.
/Sestry se vzdalují./
- Víla /tvář přitisknutou na okno kajuty/ Tak se už přestaň dívat jinam ! Zvedni hlavu ! Ohlédni se ke mně. Ne a ne, to jako naschvál ! /Zaťuká na okno/ Konečně ! Ale trvalo ti to !
- Princ /se objeví na palubě/ Kdo to klepal na okno ? Někdo tu byl !
- Víla /pod přídí/ To jenom racek zavadil křídlem !
- Princ Tohle je přece lidský hlas !
- Víla Tebe mrzí, že jsem tě vyrušila ?
- Princ Kde jsi ? Nikoho nevidím !
- Víla /koketně/ Nestačí ti, že mě slyšíš ?
- Princ Kdo by to mohl být ? Na širém moři !
- Víla Hádej !
- Princ To šumí příboj, mně se zdá, že slyším dívčí hlas a je to přelud.
- Víla Voda, samá voda ! Žádný přelud !
- Princ Tak leda jen mořská víla.
- Víla Uhádl jsi !
- Princ Copak ty opravdu jsi -
- Víla Malá mořská víla.

- Princ Nevidím tě. Ukaž se mi. Máš tak něžný hlas, hladí jako samet.
- Víla To mě blaží.
- Princ Jestli jsi krásná jako tvůj hlas -
- Víla /se smíchem/ Ach ne, jsem jen malá mořská víla.
- Princ Proč se přede mnou schováváš ?
- Víla Sestry mi poručily.
- Princ Tak mi aspoň podej ruku.
- Víla Ale musíš zavřít oči. /Podá mu ruku./
- Princ Takové drobné, něžné prsty.
- Víla Nesmíš tolik tisknout, to bolí. A neotvírej oči !
- Princ Musím tě vidět !
- Víla Prosím tě ne !
- Princ Jen co mžiknu okem. /Nakloní se, zvedne ji k sobě a drží v náručí./
- Víla To nesmíš, pusť mne ! /Zakrývá mu oči./
- Princ /otevře oči/ Taková krása. Ty se mi jen zdáš.
- Víla Proč jsi to udělal !
- Princ Já musel, odpusť.
- Víla Sestry se budou zlobit.
- Princ Nemysli na ně, já taky zapomněl na celý svět, co držím tvou ruku ve své. /Uloží ji a poklekne k ní./ Takové štěstí, že jsme se potkali. Jak jsem do této chvíle mohl být bez tebe, žít a nevědět o tobě, vese-

lit se s přáteli, jezdit na lov... Je mně jako ve snu.
Ty moje krásno ! Miláčku... /Líbá ji./

Víla Co to bylo ?

Princ Políbil jsem tě.

Víla Proč jsi to udělal ?

Princ Na znamení, že jsem tvůj... Jsme svoji !

Víla To je krásné znamení.

Princ Pojď se mnou, dám ti prsten, zasnoubíš se se mnou.

Víla Přines jej sem, počkám tady.

Princ Podívej, vrávorám jako omámený.

Víla To se jen houpá loď.

Princ Ba ne, celý svět se se mnou točí ! /Odejde do kajuty./

Snědá /se vrací s Bledou/ Sestro ! Cos to udělala !

Bledá Jak ses mohla opovážit !

Snědá Tohle ti otec neodpustí.

Bledá Musíš hned s námi.

Víla Dovolte mi aspoň na něj zavolat.

Bledá Ani slovíčko !

Snědá Ani ohlédnutí.

Víla Stejně ho vidím, stačí zavřít oči.

Snědá Mlč ! Nevíš, co říkáš ! /Položí jí dlaň na ústa./

Princ /se vrací z kajuty/ Kde jsi ? Ozvi se mi ! Kde jsi,
má malá mořská vílo ? /Páže mu podává dalekohled./
Nevidím nic, leda stíny.

- Páže Možná se vám to jenom zdálo, princí.
- Princ Nezdálo. Já ji držel v náručí. Musí tu někde být. Pojď, posbíráme všechny lampy !
- Páže Měli bychom radši plout domů. Na obzoru se kupí mraky.
- Princ Lampy ! Přineseme všechny lampy, najdu ji, až rozsvítíme světla ! /Odcházejí do kajuty./
- Snědá /chce Vílu odvést, ta se brání./ Podívej se na ni !
- Bledá Za to může ten člověk ! Pojď s námi !
- Víla Já zůstanu tady.
- Bledá /tiše/ Co si s ní počnem ?
- Snědá Však ona se umoudří, jen co se zbavíme prince. Až jeho loď klesne ke dnu.
- Bledá Zavoláš na něj bouři ?
- Snědá Už se blíží, už hřímá.
- Bledá A já na něj poštvu sněhovou vichřicí.
- Víla Co si to umlouváte ?
- Snědá Nevyzvídej, však hned uvidíš.
- Víla Kde se najednou vzaly ty hrozné mraky ?
- Snědá Nesou nám velké hromobití. /Blíží se bouře s vichřicí./
- Víla Bojím se.
- Snědá Co tě děsí ?
- Víla Ty strašné vlny !
- Bledá Ty přece nemusíš mít hrůzu z vlnobití.

- Víla Bojím se o prince ! A co ten malý chlapec ?
- Snědá Páže se zachrání. Ale princ musí zahynout ! Příboj rozlomí jeho koráb jako hračku !
- Víla Odnesu ho do bezpečí !
- Snědá Teď se smíš jen dívat, malá ! Jaký blesk mu bude svítit na cestu do naší síně utonulých.
- Bledá Počkej, až ho uložíme na lůžko z korálů. To bude teprve podívaná.
- Víla Já ho zachráním. Nesmí zahynout !
- Snědá Je odsouzený !
- Víla Ale proč ?
- Snědá Za to, že tě přilákal k sobě.
- Víla Já za ním přišla sama.
- Bledá Už vám víchř zpívá na rozloučenou. A teď se dívej, blesk porazí stožár a vlna pohřbí jeho loď !
- /Do stěžně sjede oslnivý blesk, zaburácí hrom, příd lodí se zvedne, z kajuty vyběhne princ s lucernou a spolu s lodí klesá do hlubin./
- Princ Kde jsi, moje malá mořská vílo ?
- /Po chvílce bouře naráz utichne./
- Bledá Mám ráda velkolepé ticho po smrtonosné bouři.
- Snědá Za chvíli vypluje z mraků úplněk a bude se shlížet na hladině jako v zrcadle.
- /K Víle/ Dívej se, teprv teď je moře nevýslovně krásné.
- Bledá Bez lidí, kteří jenom hyzdí jeho majestát.

- Víla Je smutné a pusté. A vy jste kruté, sestry. Kam zmi-
zel můj princ ?
- Bledá Zeptej se moře.
- Víla Co se s ním stalo ?
- Snědá Zeptej se moře.
- Víla Je stejně nelítostné jako vy.
- Snědá /jí zastoupí cestu/ Kam chceš jít ?
- Víla Budu ho hledat.
- Snědá Toho už nezachrání žádná moc.
- Bledá A tebe rozdrtí trosky korábu.
- Snědá Sestřičko, dej si říct. Princ je ztracen.
- Víla Nevěřím vám, on je někde blízko, čeká, až ho vynesu
z vlnobítí. /Bloudí po hladině, rozhlíží se, dívá se
do hlubin./ Kam se vrhnout v té změti trosek ? Mám
slabé ruce a mořská pěna mně zamžila oči. Ozvi se, za-
volej na mne ! /Naslouchá/ Ach, to jen vykřikl alba-
tros... Je to tvoje ruka ? /Vytáhne z vln úlomek stěž-
ně./ Ach ne, jenom troska zlomeného stěžně... Snad
kdybys na vlnách rozprostřel svůj plášť... ach, to
jsou jen cáry lodní plachty... a chumáč chaluh namís-
to tvých vlasů. Kde jsi ? Kde jsi !
- Bledá Vlna ho unáší tam, co všechny utonulé.
- Snědá Do naší křišťálové síně na dně oceánu.
- Víla Postavím se vlnám do cesty. Zadržím je vlastníma ru-
kama.
- Snědá /jí zdržuje/ Neopovažuj se ! Nikdo nesmí vztáhnout ru-
ku po tom, co patří moři.

- Víla On moři nepatří. Je můj.
- Sbědá Co to povídáš ? Kdyby tě slyšel otec !
- Bledá Já ji nepoznávám. Je jako očarovaná.
- Snědá Dědictví po matce.
- Bledá Ten člověk ji uhranul. Nesmí se s ním už potkat.
- Víla /k Snědé/ Cos to řekla ? Jaké dědictví ? Kdo byla moje matka ?
- Snědá Na to se musíš zeptat otce.
- Bledá Sestro, už na to nemysli. Zítra uvidíš jinou loď, potkáš jiného prince... zapomeň, co bylo.
- Víla Nezapomenu. Najdu si ho. /Zmizí v hlubinách./
- Snědá Co teď ?
- Bledá Nevím.
- Snědá Otec bude běsnit.
- Bledá My přece nemůžem za to, že je jako očarovaná.
- Snědá Co když opravdu prince najde ?
- Bledá Do síně utonulých se neodvážím vstoupit, ví, že by jí za to potkal strašný trest. Ale i kdyby se jí to podařilo, utonulého nevzkřísí. K tomu je potřeba zvláštní kouzlo. A to nezná nikdo kromě krále.

4. obraz : Síň utonulých

Víla /nad nehybným tělem prince/ Ty spíš ? Probuď se.
/Skloní se nad ním./ Ani tiché dechnutí. Kdybys
otevřel oči... jenže tvá víčka jsou těžká jako ká-
men.... Co se ti třpytí pod řasami ? Dvě perličky ?
Oni jim říkají slzy... Rosa bolesti, smutku a osamě-
ní. /Prstem se dotkne jeho úst./ Ústa máš jako ledo-
vý květ... Ach, proč se nehýbáš, proč na mě nepohléd-
neš, proč neřekneš slovo ? Chtěla bych ti pomoci
zvednout víčka, chtěla bych odemknout tvoje ústa,
můj milý. /Políbí jej./

Princ /se pohne/ Kdo mě volá ?

Víla To jsem já.

Princ Ten něžný hlas ! Napověz mi, kde jsem ho slyšel !

Víla Ty už jsi na mne zapomněl ?

Píseň
To, co tě poleká,
to hřmění zdaleka,
to teskné povětrí, co mluví lidskou řečí...
To ze všech nejtišší,
co voda nealyší,
když malá dušička a srdce čím dál větší...
tomu tam na zemi, když kdeco oněmí,
tomu tam na světě, když kdeco zalkne tě...

/ozvěna/

řikají... řikají... řikají...

Princ Odkud tě znám ? Kde jsem tě potkal ? Nemohu si vzpome-
nout. Ten hluboký spánek mi tě vymazal z paměti.

Víla Stál jsi na své lodi, byl večer, potom jsi seděl v ka-
jutě. Já na tebe zavolala.

- Princ UŽ vím ! Vyběhl jsem na palubu. Prosil jsem, abys mi podala ruku.
- Víla Já chtěla, abys zavřel oči.
- Princ Já nedokázal poslechnout.
- Víla A potom ?
- Princ Stála jsi vedle mne, já tě držel v náručí. A potom ?
- Víla Neptej se dál.
- Princ /se zvedne/ Co se stalo s mou lodí ?
- Víla Ztroskotala.
- Princ Jakási hrozná síla mě táhla pod hladinu, dolehla na mne dřívota hlubší než moře. A potom ?
- Víla Přišla jsem za tebou.
- Princ Zaslechl jsem něžný hlas... a potom jsem cítil, jak se ke mně skláníš.
- Víla Abych ohřála tvou ruku ve své dlani, abys... abych... abychom... Já nevím, jak to říct. /Políbí jej./
- Princ To byla ta kouzelná moc, co mě probudila ! Tvoje políbení.
- Víla Tys řekl čarovné znamení že jsme svoji.
- Princ Teď už si vzpomínám na všechno.
- Víla Dlouho jsem nemohla najít cestu do téhle síně. Ale věděla jsem, že nesmím přestat. Strašně jsem zatoužila, abys ožil. Aby ses mohl vrátit tam nahoru.
- Princ Vrátime se spolu.
- Víla To nejde, musíš sám.

Princ Bez tebe ne.

Víla Já musím zůstat tady.

Princ Sám nenajdu cestu.

Víla Já tě vyprovodím. Ale pak musím sem zpátky.

Princ Proč jsi mě vzbouzela, když mě hned zase opouštíš ?

Víla Budu se k tobě vracet.

Princ Leda ve spánku. Jenomže já chci, abys byla se mnou doopravdy. A ne abys mně zmizela jako ve snu.

Víla Já se ti přece nezdám. To jsou mé vlasy, mé ruce, copak je necítíš na svých ramenou ?

Princ Ještě jednou to kouzlo... a budu věřit, že nejsi vídina. /Políbení./

Víla A teď pojď opatrně za mnou. Tiše, po špičkách. /Vede je vlevo, zastaví se, pak vpravo, znovu se zastaví./ Tamtudy ne, kdosi zavalil úžinu balvany... Ani tam nemůžem, dravé ryby střeží celý úval... Nezbyvá než to zkusit hájem korálů... ach to je zlé, číhá tam nemilosrdný, rozhněvaný Král. Ale ne, on se tě nesmí zmocnit. Obejmí mne, vynesu tě nahoru v náručí ! /Odplouvá s princem v náručí. Hned potom přichází Král a za ním obě dcery. Matka zůstává v pozadí./

Král Je to vaše vina ! Poručil jsem vám ani na okamžik ji nepouštět z očí !

Snědá Ale my jsme s ní byly bez přestání.

Král Jak jste mohly dopustit, aby se potkala s člověkem !

Bledá Obelstila nás. Říkala, že popluje za námi, a zatím -

Snědá Prince jsme potrestaly. To my jsme přivolaly bouři, aby ztroskotal.

- Král Co je to platné, když ho našla ? Kdo jí prozradil vchod do síně ?
- Bledá My ne. Musela ho najít sama.
- Král Ale jedno nemohla udělat bez pomoci. Někdo jí musel prozradit, jakým kouzlem by dokázala prince vzbudit.
- Bledá Já to nebyla.
- Snědá My ne.
- Bledá Vždyť to nevíme do této chvíle !
- Král Takové tajemství nemohla odkrýt sama ! Ptám se naposledy, kdo to byl ?
- Matka /v pozadí/ Vzkaz její lidské matky.
- Král Ta už dávno není mezi živými.
- Matka Její hlas žije ve tvé dceři. Kdesi až na dně tajemného oceánu, kterému lidé říkají duše. Napověděl jí to hlas, kterému říkají paměť. Ozvěna v krvi.
- Král Ať už to způsobil kdokoli, můj trest dopadne na ni.
- Matka Nemůžeš jí odpustit ?
- Král Ne.
- Matka Snad kdyby sis vzpomněl, jak ty sám jsi kdysi stejně jako ona přestoupil náš zákon -
- Král Právě proto jí musím zabránit v návratu mezi lidi.
- Matka Tak tedy bez milosti ?
- Král Zůstane už navždy tady. Nikdy už nepotká živého člověka.

5. obraz : Palác podmořského krále

Smuteční, "černobílá" scénérie.

Bledá   Odpověděla ti ?

Snědá   /vrtí hlavou/ Já jí přinesla náramek z ryzího zlata,
a ona jako by mě neviděla.

Bledá   Kdes jej našla ?

Snědá   V troskách prastarého korábu. Myslela jsem, jak ji po-
těším - jenže ona ani slovo.

Bledá   Jestli třeba po tom všem neoněměla. To prý se může
stát, když člověk prožije velké trápení.

Snědá   Ona přece není člověk ! Ale něco ti prozradím. S námi
sice nepromluví, ale když je docela sama, představ si,
ona hovoří ! S někým si povídá jako by ho viděla.

Bledá   Aby tak zešílela !

Snědá   Já myslela, že někdo se schovává za trsem korálů a
ona s ním rozmlouvá. Ale nikdo tam nebyl.

Bledá   Řeklas to otci ?

Snědá   Ještě ne !

Bledá   Tak mu to pověz ! Jestli se pomátla, tak ať ji Král
pošle do komory stínů, proč ji máme hlídat. Kvůli ní
jsem už tak dlouho neviděla polární zář !

Snědá   Ty by ses odvážila mu to říct ?

Bledá   Netroufám si před ním vyslovit ani její jméno.

Snědá   Tiše, ať nás neslyší.

Král   /v pozadí/ Byly jste s ní ?

Snědá   Jak jsi poručil.

Král   Co dělala ?

Bledá   Jako vždycky. Dlouho si rozčesávala vlasy -

Král   Řekla něco ?

Bledá   Ani slovo.

Snědá   /nepřesvědčivě/ V jednom okamžiku se mi zdálo, jako by se pousmála.

Král   /dychtivě/ Opravdu ?

Bledá   /skepticky/ Nevšimla jsem si.

Snědá   Co se pamatuju, vyhledávala vždycky samotu.

Král   Chtěl jsem, abyste na ní vyzvěděly, co ji trápí.

Bledá   Spíš bych vypáčila slova z ledovce.

Král   Bývala samý smích. A teď je ztělesněný smutek.

Bledá   /opatrně/ Od té doby, cos jí zakázal opustit palác.

Snědá   Možná že kdybys jí dopřál vyplout s námi -

Král   Udělal jsem to jenom jednou - a tohle je ovoce mé povolnosti.

Snědá   Co tedy máme dělat ?

Král   Zůstaňte u ní. Zkuste jí vrátit lepší rozmar. Ale palác opustit nesmí. /Sestry odcházejí. Král rozhrne závěs řas - za ním sedí Matka./ Slyšelas ? /Matka přikývne./ Prosím tě, prozraď mi, co to znamená. Tolik se těšila, až se poprvé vydá za hranice mé říše. Já doufal, že se vrátí znechucená komedií lidského světa - a zatím ? Kam se hnu, pronásledují mne její zádumčivé oči. Co se to s ní stalo ?

- Matka Tys už zapomněl, jak tomu říkají lidé ? Očarování.
Uhranutí.
- Král Co mám dělat ?
- Matka Už jsi udělal. Odsoudils ji k osamění.
- Král Tohle že je osamění ? Domov plný soucitu ? Copak to je trest ?
- Matka Možná ten nejkrutější.
- Král Nemohl jsem tušit, že mi začne vadnout před očima. Nemůžu se už na to dívat !
- Matka Jak to chceš změnit ?
- Král Na to se ptám tebe.
- Matka Ty jsi Král. A její otec.
- Král A ty vlastně její druhá matka. Nejmoudřejší bytost, kterou znám.
- Matka Jakápak moudrost ? Jenom lepší paměť. Dodnes pamatuju dobu, kdy jsi se velice podobal své dceři. Také jsi toužil překročit hranici mezi dvěma světy. A také jsi se vrátil uhranutý... Bylo moudré, že jsem ti to dovolila ?
- Král Už nevím.
- Matka Tak proč jsi své nejmladší zakázal, k čemu já ti kdy-
si dala souhlas ?
- Král Možná proto, co ve mně z té doby zbylo dodnes.
- Matka Chtěla bych to vědět.
- Král Stesk. A ještě cosi, co se bojím pojmenovat slovem.
- Matka Pamatuješ si ještě, jak tomu říkají lidé ?

Král MLČ !

Matka /velice tiše/ Láska.

Král Matko, prosím !

Matka Nejvzácnější dar lidského života. A ještě dál - až za hrob.

Král /vznešeně/ Jde sem. Za tebou nebo za mnou ?

Matka Co po mně chceš ?

Král Rozhodnutí.

Matka Přijmeš je bez výhrad ?

Král Máti, ať otevřeš zamčené dveře na jednu nebo na druhou stranu, cestu za nimi stejně už předurčila jiná moc.

Matka Lidé tomu říkají osud. Ale proč vkládáš jeho první krok do mých rukou ?

Král Nevím o lepších.

Matka Dobrá. Ujmu se jí místo tebe. /Král odejde, Matka obrácená zády ke korálovému sloupu po chvíli/ Nemusíš se schovávat.

Víla /přichází/ Čekala jsem, až budeš sama.

Matka Bývaly jsme spolu častěji. Stýská se mi po těch utěšených hodinách v tišině za útesy.

Víla Taky na ně vzpomínáš ?

Matka Notovala jsem ti písně dávných mořeplavců.

Víla A tvé krásné pohádky o světě pozemšťanů !

Matka Že jsem raději nemlčela ! Nebyla bys možná tolik po něm bažila.

Víla To přece není tvoje vina.

- Matka Vyčítám si tvé setkání s tím člověkem.
- Víla Jsem ráda, že se to stalo.
- Matka Tak proč ses změnila k nepoznání ?
- Víla Protože mě trápí tesknota.
- Matka Děvenko, máš tu, nač jenom pomyslíš. Jakýpak tedy stesk?
- Víla Po něm. Po něm se mi ukrutně stýská.
- Matka I teď, když jsme spolu ?
- Víla Pořád. Nezlob se na mne.
- Matka Nemluv o zlobě. Já se bojím.
- Víla Čeho ?
- Matka O tebe.
- Víla Ale já jsem i v té nejhorší tesknici šťastnější než předtím, než jsem ho viděla poprvé. Chce se mi smát i plakat najednou.
- Matka Pláč a štěstí ? To bys měla znát jen z pohádek.
- Víla A já se zatím chvílku třesu jako v zimnici a po chvíli jsem v jednom plameni. /Tiše/ Mně se ti o něm už i zdálo.
- Matka Jsi vůbec ještě víla ? Ach, co bych za to dala, kdybych mohla svět lidí vymazat z tvé paměti.
- Víla Vždyť bys mi ublížila :
- Matka Budeš se raději trápit ?
- Víla Nebudu. Já půjdu za ním.
- Matka Moje milá, pochop už konečně, že ty jsi mořská víla, kdežto on je člověk. Jste oheň a voda. Dva živly, kte-

ré se nedají spojit. Nám není možné, žít s lidmi, být jako oni. Lidí spojuje láska. Mají se rádi, ale jen ve svém světě, člověk s člověkem. My jsme jiného rodu. Rozumíš ?

Víla

Chtěla bych být člověkem.

Matka

Pozbýt domov a naši bezstarostnou blaženost bez lidského pachtění ? Lidský život je tak krátký, chvílka mládí a potom uvadání, nemoci a smrt. Tady se vznášíš lehká jako vážka, kdežto tam by tě ochromila zemská tíže, jediný krok bys neudělala bez bolesti. Nevěř svým očím, tam nahoře není jen radost, jsou tam útrapy, zklamání, křivdy - ~~xxláška~~

Víla

A láska.

Matka

Pomíjivá jako květ. A jejím ovocem je leda bolest ! Láska, přátelství, soucit, to jsou jenom náplasti na pomíjivost lidského života. K nám nedosáhne smrt ani lidská bolest - a to bys chtěla obětovat ?

Víla

Třeba stokrát víc.

Matka

Nechala ses očarovat vidinou ! Ale já na ni najdu lék.

Víla

Aby mne proměnil v člověka !

Matka

/hněvivě/ O takových věcech se nežertuje ! Mluvíš jako nerozumné dítě !

Víla

/pořád ještě s lehkým úsměvem/ Ty pořád myslíš, že to je ode mne jen dětský rozmar ? /Náhle s nečekanou rozhodností./ Mýlíš se. Měla jsem dost času na rozmyšlenou, a já se už rozhodla.

Matka

/s úzkostí/ Děvenko -

Víla

Marně bys mi to rozmlouvala. Jestli mi nechceš pomoci, aspoň mi nezbraňuj.

- Matka Jak bych já ti mohla pomoci ?
- Víla Vyznáš se v kouzlech.
- Matka Jediné, co ti mohu dát, je lidská podoba. Probudit v tobě lidskou duši může jenom láska.
- Víla Já ho mám ráda.
- Matka Ale co když on k tobě nebude mít stejný cit ?
- Víla Proč to říkáš, když o něm nic nevíš ?
- Matka Člověk je nestálý, rozmarný, vrtošivý ! Co když tě tvůj princ přestane mít rád ?
- Víla Nepřestane, budeme pořád spolu. Pomoz mi k němu !
- Matka Ale potom by ses už nesměla vrátit mezi nás. S lidskou podobou musíš přijmout i jejich smrtelnost.
- Víla To přece není trest být s ním až do skonání.
- Matka Vidím, že všechna slova jsou marná.
- Víla /ji krátce obejmě/ Prosím tě, pomoz mi.
- Matka To musí rozsoudit Král. /Z pozadí se blíží Král./
Tvoje dcera trvá na svém. Chce tvé rozhodnutí.
- Víla /se usměje na Krále/ Dovol mi odejít mezi lidi.
- Král Ty se opravdu chceš s námi navždycky rozloučit a stát se smrtelným člověkem ?
- Víla Ano.
- Král A znáš i nejvyšší daň, kterou za to musíš zaplatit ?
- Matka /na tázavé ohlédnutí víly/ To jsem jí neřekla. Chtěla jsem, aby nejvyšší karta zůstala ve tvých rukou.

- Víla Co ještě musím obětovat ?
- Král Svůj hlas.
- Víla Já ti nerozumím.
- Král Jestli chceš odejít, půjdeš odtud nemá. Promluvit bys mohla potom už jen s námi.
- Víla A s ním ?
- Král Ani slovo.
- Víla Ani šeptem ? Ani mu zazpívat ? Anebo ho jen zavolat jménem ?
- Král Ani píseň. Ani vyznání, něžná lichotka, vůbec nic.
- Víla To je kruté.
- Král Je na tobě, co si zvolíš.
- Snědá /vemlouvavě/ Viď, že zůstaneš s námi ?
- Bledá K čemu by ti byla všechna krása světa, kdybys o ní nemohla promluvit !
- Snědá Kdo by stál o němou přítelkyni ?
- Bledá Byla bys míň než osamělý strom. Ten si může šeptat aspoň s nočním vánkem.
- Snědá Mlčení je nejhroznější trest.
- Víla /po chvíli s přibývajícím rozhodností/ On se naučí rozumět mi i beze slov. Vždyť já mu taky rozuměla, když ležel v mdlobách. Nechte si můj hlas, zvyknu si hovořit s ním jinak, postačí úsměv, pohyb, výmluvná řeč očí. /Ke Králi/ Vem si můj hlas a nech mne jít.
- Král Už jen poslední zmínka. Kdyby tě přestal mít rád, kdyby si oblíbil jinou, proměníš se v chochol mořské pěny a zmizíš jako vlna při odlivu.

- Víla Proč mě chceš postrašit ?
- Král Znáám lidí líp než ty, jsou nestálí, lehce se zpronevěří.
- Matka Teď už víš všechno. Nebojíš se ?
- Víla Bojím. A jak !
- Král Konečně rozumné slovo !
- Matka Zůstaneš mezi námi ?
- Víla Bojím se. Ale to druhé je silnější než strach. Ať se stane, co je souzeno, dejte mi lidskou podobu a nechte mne jít. Stejně jsem už dávno v duchu s ním.
- Matka Ani se s námi nerozloučíš ?
- Víla Budete se mnou i tam. Ty víš, čemu lidé říkají vzpomínání. /Odchází./
- Píseň
- To, co tě poleká,
to hřmění zdaleka,
to teskné povětrí, co mluví lidskou řečí...
To ze všech nejtíšší,
co voda neslyší,
když malá dušička a srdce čím dál větší...
- tomu tam na zemi, když kdeco oněmí,
tomu tam na světě, když kdeco zalkne tě...
- /ozvěna/
říkají... říkají... říkají...
láska... láska... láska...

6. obraz : Altán na mořském břehu

Princ

/předvádí víle taneční kroky, které se jí nedaří napodobit. Páže hraje na kytaru. Všichni jsou ze začátku veselí a v dobrém rozmaru./ Takhle ne, dívej se na mě líp, dva kroky dopředu, úkrok stranou, takhle se otočíš... zase jsi škobrtla ! Na vodě se vznášíš jako nejlehčí vlna, jako vážka, a tady nesvedeš taneček, který umí každá husopaska. /Víla mu mimikou i gesty naznačuje, že to zkusí ještě jednou./ Víš, co si někdy myslím ? Že to je hra. Ta tvoje neobratnost... i to, že nepromluvíš.

/Víla naznačuje, že tomu tak není, proč by to taky předstírala?/

Divíš se, proč bys to dělala ? To právě nevím. Bylo by nám spolu ještě líp, kdybys tancovala, zpívala, zahrnovala mne milými slovy - /Víla dává najevo, že nejvíp vyjádří svůj cit, když jej vezme za ruku a něžně ji hladí./ A co když mlčíš proto, abys nemusela odpovídat na moje otázky, kdo jsi, kde ses tu vzala, odkud jsi přišla ? /Víla ukazuje na moře. Princ si sedne vedle ní na trávník./ Když jsem tě tu našel na břehu, spala jsi, nevědělas, že se někdo na tebe dívá, a mně se zdálo, že tě nevidím poprvé, že jsme se už museli potkat. Ale kde to bylo ? /Víla ukazuje na moře./
Někde na moři ? Jenomže kdy ?

Páže

/nesměle/ Princí -

Princ

Ty jsi ještě tady ? Copak máš na srdci ?

Páže

/šeptem/ Když se v bouři potopila vaše loď, a já se probral až na plovoucím trámu, zahlédl jsem ještě tu, co mě zachránila. /Víla se usměje./ Duši bych dal, že to byla ona.

- Princ /upřeně hledí na vílu/ Já ten večer prožil jako sen. Někoho jsem potkal, ale nevím - nebyla to jen moje vídina ? Chvilku jsem se jí mohl zadívat do tváře, byla krásná, vznášela se v mém náručí jako přelud. Její podoba už se mi ztrácí, ale pořád ještě slyším její hlas. /Víla to doprovází bezradným gestem./ Poprvé se ozval v přítomí na mé lodi, podruhé mě vzbudil ze smrtelného spánku. Podle toho hlasu bych ji poznal mezi všemi. /Bere vílu do náručí./ Stačilo by, kdybys řekla jediné slovo ! /Víla vrtí hlavou, vyvine se mu./ Škoda... /Ze zánku troubení./ Co to bylo ?
- Páže Fanfára, princí.
- Princ Běž se podívat, co se děje. /Páže odbíhá./ Kdo ví, kde je moje malá mořská víla. A jestli to nebyl jenom sen. /Víla jej vede k vodě./ Kdybys mě tak mohla zavést na místo, kde jsem ji držel v náručí... Jak bys to mohla vědět ? Chceš říct, žeš to byla ty ? Řekni jen slovo, a já ti uvěřím !
- Páže /se vrací/ Princí, do nádvoří se valí řada kočárů !
- Princ Někdo přijel ?
- Páže Vaše princezna !
- Princ /kysele/ To je radost.
- Páže A přívod za ní na půl míle.
- Princ Pěkné nadělení !
- Páže Shánějí se po vás.
- Princ To znám nazpaměť.
- Páže Musíte ji přivítat.
- Princ No dobrá. /Bezradně k víle/ Já už ji nečekal. Docela jsem to pustil z hlavy. /K pážeti/ Co teď ?

Páže /prostořece/ Kytky vám připraví zahradník, do gala vás oblékne komorník, střevíce vám vyleštím já, jenom usmívat se musíte sám.

Princ Děkuji ti za takovou radu.

Princezna /přichází v pozadí, ironicky se usmívá a rozhlíží./
Radši bych byla zůstala doma - vědět jaká mě čeká cesta. Nejdřív loupežníci, v herberku blechy, pak zlámané kolo u kočáru, div jsem se neutopila v močálu, voda mi odnesla svatební šaty, a když jsem konečně dojela sem, nádvoří je pusté, a nikdo neřekne ani zdrávi dojeli. Na jaké překvapení se ještě mám těšit ?

Princ /schlíplý ale ne bez humoru/ Stát se může ledacos. Ženich mohl utonout v moři nebo si najít jinou.

Princezna Vidím, že s tebou bude veselo. Ale teď už bys mě mohl doopravdy přivítat, představit svému dvoru, uvést mě do mých komnat, abych se mohla přistrojit na večeři a na slavnostní ples.

Princ My budeme plesat ? /Pohled na páže./

Páže /šeptne/ Všechno stihnem, pane.

Princ /tiše/ Děj se vůle Matoušova. /Dvorně k princezně/ Odepusť mi, že jsem tě nečekal před branami zámku. /Výkřik k zámku/ Rachejtle ! Hmoždíře ! Vítejte vzácného hosta ! /Odvádí princeznu k zámku./ Hned napravím, co jsem zmeškal.

Princezna /pohlédne na vílu/ Uvidíme... Kdo je to ?

Princ /v rozpacích/ Moje přítelkyně.

Princezna Já myslela že husopaska.

Princ /oponuje/ Je to moje milá, chytrá, dobrá přítelkyně. Mohla bys ji přijmout za svou dvorní dámu.

- Princezna Mám s sebou svoji vznešenou družinu. Tuhle můžeš poslat leda tak do čeledníku. /Rozhodně/ Tak co, doprovodíš mě do zámku, nebo si mám poslat pro kočár ? /Odvádí prince, který gestem naznačuje víle, že se vrátí. Posmutnělá víla si jde sednout na břeh./
- Páže Mně taky není do smíchu. Kdo by se byl nadál. Neměj to princí za zlé. Musí poslouchat, co řekne rodina... Jak bych tě mohl rozveselit ? Nechceš si vyjet na plachetnici ? Anebo ti zazpívám. /Začne při kytáře zpívat./
- To, co tě volává,
když voda uspává -
- /Přestane./ Musím do zámku. Ale přivedu ti ho. /Vezme ji nesměle kolem ramen./ A nemysli si - máme tě rádi ! /Odechází./
- Víla /sestoupí k vodě/ Už se nemusíte schovávat, stejně o vás vím.
- Snědá Proč tu sedíš sama ? Proč jsi nešla za ním ?
- Víla Jako ochočený psík ?
- Bledá Radši vysedáváš samotná v altánu ?
- Snědá A čekáš, kdo ti ušetří pár vlídných slov ?
- Bledá Dcera mořského krále !
- Víla Jsem s lidmi od rána do večera. Princ je tu víc než v zámku. Smím se o něj starat.
- Snědá Dělat mu služku !
- Bledá Já bych to nesnesla !
- Snědá Nejkrásnější mořská víla !
- Bledá Ještě řekni, že tě to baví.

- Víla Těší mne to.
- Bledá Nepovídej, že jsi šťastná !
- Víla Ano, jsem šťastná.
- Snědá To si jenom namlouváš. Ale my víme, že se trápíš.
- Víla Nemám proč.
- Snědá Protože nepoznal, kdo jsi, a žes mu tenkrát zachránila život. Protože už zapomněl na vaše první setkání.
- Víla To není pravda, nezapomněl !
- Bledá A vůbec nerozumí, co mu odpovídáš na jeho otázky, nechápe, co říkají tvé oči a tvé ruce.
- Víla Nejde všechno najednou. Láska se stejně nedá vypovědět slovy.
- Snědá Pořád to jejich nesnesitelné slovo ! A stejně ti přineslo jen smutek.
- Víla Smutek i radost - smích a slzy - ale to všechno je láska.
- Bledá Já už to nechci slyšet ! Radši přiznej, že jsi udělala chybu, když jsi odešla za lidmi.
- Snědá Stálo to za to ? Máš všechno, po čem jsi tolik toužila ? /Zář ohňostroje./ Co se děje ?
- Bledá Zámek hoří !
- Víla To je ohňostroj.
- Snědá Na oslavu té druhé ?
- Bledá Je to pravda, že je to jeho nevěsta ? Je krásná ?
- Snědá Krásnější než ty ? Má ho ráda ?

- Víla Nikdo ho nemůže mít raději než já.
- Bledá Co ti to je platné ?
- Snědá Když se chystá na zasnuby s ní ? /Víla skloní hlavu./
Ale to se nesmí stát. Ty se musíš vrátit...
- Víla Já nechci. Zůstanu s ním.
- Snědá Čeká tě jenom zklamání a bolest.
- Víla Tak to není. To vy nemůžete pochopit.
- Bledá Nech ji. Spíš bys pohnula útesem. /Vzдалují se./
- Píseň /z dálky/
To, co se po hrázi
po špičkách prochází,
to sladké soužení, co chodí v bílém peří...
- Princ /v dobrém rozmaru/ Utekl jsem, konečně se mi to podařilo ! Ať se baví sami, ať šustí brokátlem, ať mlaskají nad plnou mísou. /Jde k Víle/ Já chci být s tebou. To je dobře, že se usmíváš, nesmíš být kvůli mně smutná. Já zatím odbyl jejich řeči o svatbě a zítra ? Snad mi něco napadne. /Na Vílinu mimiku/ Ptáš se mne co ona ? Je hezká, panovačná, prostě princezna. Ale s tebou je mi líp, tady jsem radši než v paláci. /Víla kývne hlavou k altánu. Tam se objevila princezna. Princ je na rozpacích, ke které se znát. Princezna jde k němu a postaví se tak, aby mu zakryla pohled na Vílu./
- Princezna Všichni se po tobě shánějí, a ty jsi tady. Snad se přede mnou neschováváš ?
- Princ To bych si musel najít jinou skrýš.
- Princezna I tam bych si tě našla. Slyšíš, jak krásně vyhrávají ? Pojď ! /Víla chce princi v tom zabránit, princezna se jí postaví do cesty/ Zase ona ! Jdi pryč !

- Princ /ne dost přesvědčivě/ Ještě tu nejsi paní.
- Princezna Dělán to pro tvé dobro. Podrž mně zrcadlo, rozcuchala jsem si vlasy. Co říkáš mé čelence, líbí se ti ?
- Princ /mechanicky/ Ano.
- Princezna A já ? ... Proč se mi nepodíváš do očí. Nelíbím se ti ? Nebo ti padla do oka jiná ?
- Princ /vyhýbavě/ Chtěla jsi tancovat.
- Princezna Ano ! A neohlížeš se pořád po ní ! /Tančí spolu v altánu, princezna je čím dál vyzývavější./ Drž mne pevně, stiskni mi ruku, dívej se mi do očí.
- Princ Točí se mi hlava. /Pustí ji a jde za Vílou./
- Princezna Stojíš tu jako by nás hlídala !
- Princ Proč pořád proti ní sočíš ?
- Princezna Její oči mi pronikají až pod kůži. Studí jako led.
- Princ Mne hřejí. A vidím v nich oddanost.
- Princezna Nesnáším, když mi někdo odmlouvá.
- Princ Musíš si zvyknout.
- Princezna Znáš způsob jak si vynutit, aby všechno šlo podle mé vůle.
- Páže /přináší víno/ Princí, přál sis víno.
- Princ Nalej nám.
- Princezna /k pážeti/ Odnes to ! /Pokyne do pozadí, odkud vystoupí stará dvorní dáma v černém a podává podnos s dvěma číškami. Princezna jednu podá princí./ Dnes tě uhostím já.

Princ /se napije/ Na tvé zdraví.

Princezna Ty pij na mé štěstí. Ať se splní, co chci.

Princ To není víno !

Princezna Namíchala jsem ti nápoj, jaký jsi ještě neochutnal.

Princ Pálí jako oheň.

Princezna Aby v tobě vyhořelo všechno nepovolné. Aby ses mi poddal.

/Z jedné strany chce princ zabránit v dalším doušku Víla , z druhé se ozve Páže/

Páže Princí, ne !

Princ /se zachvěje/ Jako by se mne dotkla studená ruka.

Princezna U mne se ohřeješ, pojď ! Teď mne obejměš.

Princ /malátně/ Proč ti nedokážu vzdorovat ?

Princezna Navlékneš mi snubní prsten. Rychle ! Nesmíš váhat.
A teď mne políbíš na znamení, že si mne bereš za ženu. /Víla jí chce prince vytrhnout, princezna ji odstrčí. Princ klesá./

Páže Pomoc ! Princ umírá ! /Odbíhá./

Princezna /s vítězným úsměvem/ To není smrt, jen čarovné usínání. /K Víle/ A tebe odtud vyženu dřív než se probudí.
/Odejde./

Princ To jsi ty, moje malá ? /Víla mu dává polštář pod hlavu./ Co se to se mnou stalo ? Jsem jako by mne někdo rozťal ve dvě, bez vůle, bez síly... nechci poslechnout, ale nedovedu odmítnout. Pověz mi, co mám dělat ! Ach, vždyť ty nemůžeš odpovědět. Anebo nechceš ?
/Usíná./

Víla

Já nesmím. Tak je to, můj milý, nesmím. Abych mohla mít tebe, musela jsem dát svůj hlas. A teď nemám jedno ani druhé. Škoda. Ještě víc, miláčku, je mi líto, že i tebe bude srdce bolet. Říkat jedním dechem ano i ne je hroznější než oněmět. Ale neboj se, moje láska bude pořád s tebou.

/Altán se zatmí. Na mořském břehu stojí Král./

Král

Moje malá !

Víla

Proč jsi přišel ?

Král

Tolik světél v zámku ! Hudba, jásot, ohňostroj, poháry plné vína ! Jaká velkolepá podívaná ! Na čí počest se koná ten ples ?

Víla

/tiše/ Vždyť to víš. Tak proč se ptáš ?

Král

Proč tam nejsi ? Copak on má jinou ?

Víla

Ta otázka nemůže zaskočit mne. Ale zahanbuje tebe.

Král

Chceš, abych tě pomstil ?

Víla

Ne.

Král

Máš tedy jiné přání ?

Víla

Ty mi ho splnit nemůžeš.

Král

Zradil tě, a ty ho neproklínáš ? Lidská láska zřejmě nezná hrdost !

Víla

Zato zná odpuštění.

Král

Co máš z toho, žes ho měla ráda ?

Víla

Neměla. Mám. A pořád budu mít.

Král

Proč má takhle skončit moje nejmilejší dcera ?

Víla Lidé tomu říkají osud. Já si zvolila jeho krásu, jeho tíhu jsi na mne vložil ty.

Král Zapomeň na lidi, zřekni se jich, proklej prince ... a já tě zachráním - pod jednou podmínkou.

Víla Nechtěj, abych se ho zřekla. Nebo na něj zapoměla.

Král Převeď ho přes práh mezi živými a říší věčného spánku. /Gesto, aby mlčela./ Neříkej ano ani ne dokud nerozvážíš, co ti nabízím. On teď dřímá, snad se mu zdá o prvním setkání s tebou. Když mu zabodneš do srdce tuhle jehlicí, jeho sen o tobě potrvá bez konce.

Víla Nepokoušej mne.

Král Nebude ho to zdaleka tak bolet jako zítřejší probuzení.

Víla /jde s jehlicí do altánu k dřímajícímu princí/ Můj milý. /Položí mu dlaň na hrud./ Tvé srdce bije tak pokojně a klidně. Stačilo by tak málo, aby ztichlo. Jediný pohyb. Chvíle. Okamžik. Ne, to se nesmí stát, vždyť ve tvém srdci slyším i svoje. /Ruka s jehlicí klesne./

Princ /se probouzí/ Ten hlas... ten milovaný hlas ! Kdo jsi ?

Víla Tvoje malá mořská víla. Tvoje nemá přítelkyně, kterou opouštíš.

Princ Já tě nepoznal. Odpusť mi to. Ale proč jsi mlčela celý ten čas ? Proč jsi nepromluvila ?

Víla Nesměla jsem. Až teď. Na rozloučenou.

Princ Proč mluvíš o loučení, když se teprve vracíš ?

Víla Jenom na chvíli, miláčku. Kdybych měla sílu udělat, co poručil otec, zůstali bychom si snad nablízku. Víla a tvůj stín. Ale já chci, abys žil, a tak se musíme rozloučit.

- Princ Nemělas mne radši budít.
- Víla Moje láska celý věk vystačí se vzpomínkou, ale ty budeš žít. /Políbí jej./
- Princ Prosím tě, aspoň okamžik !
- Víla Začíná odliv.
- Princ Pověz, kde tě najdu ?
- Víla Ve snu, lásko moje ! Všude, kam tě zavedou vzpomínky. Vždycky, když ti srdce připomene, že nemůže být beze mne.
- Princ Vrať se ! Vrať se ! Vrátiš se mi ? /Altán se zatmívá./
- Víla Vrátím... /Ozvěna./
- Píseň
 To, co tě volává,
 když voda uspává,
 ten výkřik hedvábný, co patří bůhvíkomu...
 To, co se rozsvěcí,
 ten svícen knížecí,
 co se ti po nocích zdá nad hlavami stromů...
 tomu tam na zemi, když kdeco oněmí,
 tomu tam na světě, když kdeco zalzne tě...
 /ozvěna/
 říkají... říkají... říkají...
- Král Čekám, jak rozhodneš o svém osudu.
- Víla /hodí jehlicí do moře/ Už jsem rozhodla !
- Král Dáváš nám tedy sbohem. Jako tvá matka.
- Víla Pověz mi o ní.

Král Neměl jsem jí odvést ze světa lidí k nám. Jeden domov ztratila, druhý nemohla najít. Potom zmizela, a jediná stopa po ní zbyla v tobě. Lidská duše, kterou si odnese bílá pěna na hřebenu vln.

Víla Není to krásné proměnit se v posla přílivu a věčné naděje ?

Král A co ten stesk ?

Víla Ale i touha bez konce ! Sen lehký jako křídlo albatrosa.

Král Smutek že se nedá popsat slovy.

Víla Lidé tomu říkají láska. Naplnění. Milost návratu. Vždyť já se vrátím !

Píseň

...
tomu tam na zemi, když kdeco oněmí,
tomu tam na světě, když kdeco zalzne tě...

/ozvěna/
říkají... říkají... říkají...

/bez ozvěny/
láska.

František Pavlíček : Malá mořská víla

Autorova pouť za dramatickým ztvárněním křehké a svérázné poezie Andersenových pohádek je už letitá; začíná už v padesátých letech legendárním Slavíkem, přes Pohádky pana Andersena v sedmdesátých letech až po toto nové dílo, které máx v roce 1991. Při svých drammatizacích se setkal s mnoha klasiky-pohádkáři, ať už to byl K.J.Erben, B.Němcová, A.S.Puškin, K.Čapek aj., nicméně vztah k Andersenovi se ukázal láskou nejtrvalejší, byť si tentokrát vybral přece jen obtížně jevištně převoditelnou Malou mořskou vílu.

Letitý vztah však jakoby popíral to, co tvrdí podtitul hry - "na motiv z H.Ch.Andersena". Srovnáme-li hru s původní předlohou, pak nemůžeme nezjistit (chápeme-li motiv podle hudební vědy jako celistvější jednotku než tón/tzn.slovo/, a menší než melodie/tzn. fabule/), že z hotového epického tvaru přebírá víc než motiv jediný, zvláště v oblasti tzv. statických motivů, či chcete-li pohádkových reálií. Pokud však jde o motivy dynamické, které vytvářejí děj, pak si počíná daleko svobodněji a volněji v duchu své také už dávno formulované poetiky pohádky na jevišti, kde mu jde především o zdůvodnění pohádkových dějů a činů, tedy jistou kauzalitu, kterou epická pohádka zpravidla pomíjí. Nejzřetelnější je asi vysvětlení - na rozdíl od Andersena - vztahu malé mořské víly k lidem, který je jistou pružnou děje; Pavlíčkova víla nejenže miluje prince a cítí sounáležitost s nimi, ale je také s nimi svázána rodem z lidské matky, po které zdědila lidskou duši. Těch odchylek - velmi podstatných - je tu daleko víc; např. i ten konec víly střídá andersenovský pocit jisté tragičnosti, který je pro děti až příliš zatěžující, gestem návratu v budoucnosti. Ty dějové proměny a jejich logická motivace jsou důležité

pro zvýraznění tématu hry, jímž je lidskost, se všemi svými atributy, pláčem i štěstím, tesknou a radostí a především láskou, která dokáže překonat všechny osudové zvraty a jít až za práh smrti. Myslím, že právě v tomto zvýraznění tématu, realizovaném možností volby víly, která má zaručený bezstarostný život v nádheře, podal F. Pavlíček překonatelnou ukázkou toho, jak lze pracovat s pohádkovými motivy, aby její téma zaznělo co nejsilněji, dramaticky účinně a také - jako je u něho zvykem - se silnou aktualizační notou. Jeho hra je tvůrčí čin a vše ostatní se jeví jako nepřiližlivě významné.

Přesto bych uplatnil jednu výhradu - některá místa hry, zvláště ta, kde se slovem poukazuje k viděnému, svědčí o jisté přebujelosti slovního vyjadřování, ba dokonce svým způsobem avizují, že v těchto částech byl pretext dirigován spíše vizí rozhlasovou, která musí spoléhat jen na slovo, než vizí divadelní. Podle mne je to snadno odstranitelné režijně dramaturgickou koncepcí inscenace, bude-li natolik silná a tvůrčí. A vůbec to neumnešuje závažnost a význam tohoto Pavlíčkova počínu - kromě jiného i tím, jak překračuje úroveň soudobé jevištní pohádkové tvorby.

20.2.1992

